

SFER-szeminárium a KAP-reformról

Április 9-én az [AgroParisTech](#) mezőgazdasági mérnöki karon tartott előadás keretében került terítékre a KAP reformja és az ennek kapcsán most kezdődő háromoldalú tárgyalás-sorozat, az előadást a SFER ([Société française de l'économie rurale](#)) egyesület szervezte. Emlékeztetőül, Franciaország jelenleg az első pillérből 9,7, a második pillérből 1,6 milliárd eurós támogatást kap évente, az új KAP nem csak ezt változtatja meg valamilyen mértékben összegszerűen (a gazdák közötti fölosztást pedig teljesen átszabná a konvergencia), hanem a jelenlegi kormányzati elképzelések szerint a második pillér fölhasználását a régiók hatáskörébe utalnák. Ezt a szakma vehemensen ellenzi, a többségi mezőgazdasági szakszervezet (FNSEA) kongresszusán is elhangzottak szerint azt tartanák kívánatosnak, ha a második pillér fölhasználására a jövőben is egy nemzeti szintű „útmutatás”, stratégia lenne.

A KAP-reformmal kapcsolatos eddigi tárgyalások után megállapítható, hogy az eddigi piacszabályozási reformok nem változnak jelentősen, ami inkább jó jelnek tekinthető, „sikerült elkerülni a legrosszabbat számos bizarr elképzelés semlegesítésével”. Ugyan a cukorkvóták megszűnnek, de marad a kapcsolt támogatások rendszere, egyelőre bizonytalan a krízis-tartalék kérdése, a kríziskezelési eszközök pedig a második pillérbe kerültek, ezzel ugyan elkerülhető ezek „US-típusú elhajlása”, viszont forrásokat vonhat el a környezetgazdálkodási intézkedésektől. Szociális szempontból sokkal komolyabb változások várhatók, többek között a konvergencia miatt, amit francia nézőpontból sok esetben „kimondottan perverz hatásoknak” neveznek, mivel inkább növelik a gazdák közötti különbségeket és azzal a veszéllyel járnak, hogy az állattenyésztés helyzete még nehezebb lesz. Környezetvédelmi szempontból sem tekinthető sokkal fenntarthatóbbnak a reform jelenlegi állása alapján körvonalazódó új KAP, a tervezett intézkedések várható hatása sok esetben megkérdőjelezhető.

Guilhem Brun (Mezőgazdasági Minisztérium, DGPAAT) a mostani tárgyalásokról szólva elmondta, a legnagyobb különbségek a korábbi tárgyalásokhoz képest a következők:

- most 27 tagországnak kellett megegyeznie, nem 15-nek (vagy kevesebbnek),
- párhuzamosan folytak a költségvetési tárgyalások,
- érdemi tárgyalónak belépett az EP.

E három tényező együttes hatása miatt az egyeztetések sokkal összetettebbek, szétaprózottabbak voltak, a párhuzamosan tárgyalt számtalan témában pedig szinte soha nem ugyanazon érdekszövetségek alakultak ki. Ezzel együtt francia szempontból néhány különösen fontos kérdésről lehet beszélni, ezek közül az egyik az egységes területalapú támogatások kérdése, aminek jogossága szerintük több szempontból is megkérdőjelezhető, mivel az egyes gazdaságok között hatalmas különbségek lehetnek, az egyforma támogatási összeg pedig esetenként inkább növeli, mintsem csökkenti a különbségeket. Ugyanígy vita tárgya részükről a konvergencia véghezvitelének időtartama is, amit ők a lehető legkésőbbre tolnának ki.

A zöldítés hasonlóan vitás kérdés, aminek olvasatukban vajmi kevés köze van a környezetvédelemhez, a Bizottság által javasolt kritériumok hatékonysága pedig megkérdőjelezhető (gyepterületek, minimum három kultúra termesztése, ökológiai érdekelt terület). Franciaországban például egyes régiókban (Elszász, Aquitaine) a monokultúrának több évtizedes hagyományai vannak, ennek megtörése mindenképpen zavarokat fog okozni a jól beállt helyi termelési rendszerekben, ahogy kérdéses a gyepterületekkel kapcsolatos elképzelés végrehajthatósága is. Ami a biológiai sokféleséggel kapcsolatos bizottsági elképzelést illeti, szerintük a 7% elfogadhatatlan, sokkal inkább egy

megfelelőségi rendszert kellene alkalmazni. Véleményük szerint föl kell állítani egy olyan mátrixot, ami alapján konvertálni lehet az egyes tájelemeket (pl. egyedülálló fa, facsoport, erdősáv, amik környezetvédelmi hatása más és más) adott területnagyságra, az elérendő területnagyságot pedig 3-4%-ban kell meghatározni.

A kapcsolt támogatásokat mindenképpen meg akarják tartani, üdvözik azt a lehetőséget, hogy ezek mértéke a jövőben növekedhet és aláhúzták, ez a KAP költségvetésére semmilyen többlet-terhet nem ró. A piacsabályozási eszközök vonatkozásában hangsúlyozzák, a mezőgazdasági termékek piaca nem hasonlítható össze az ipari termékek piacával, így mindenképpen sajátos eszközöket igényel. Mivel egyértelmű, hogy az árakat a kereskedelem oldalán nem lehet befolyásolni, azt tartanak jónak, ha a termelői szervezeteket lehetne minden lehetséges eszközzel erősíteni.

A két előadó szerint megkerülhetetlen kérdés a támogatások társadalmi elfogadottsága, amit leginkább azon keresztül lehet erősíteni, hogy a gazdák ezekért cserébe bizonyos szolgáltatásokat nyújtanak a társadalom számára, ami nem csak környezetvédelmi jellegű lehet. Ezzel együtt elismerték, amennyiben nem termeléshez kötött és differenciált támogatásokról van szó, más problémákba ütközhet ezek elfogadtatása – miként lehet ugyanis egyenlőségjelet tenni egy több száz hektáron gazdálkodó síkvidéki gabonatermelő és egy hegyvidéki, legeltetési állattartással foglalkozó gazda közé? Guilhem Brun szerint ezt próbálná Franciaország árnyaltabbá tenni többek között az első 50 hektárnak juttatandó emelt támogatási összeggel és nem zárta ki más hasonló elképzelések megvitatását sem. Hasonló problémát jelent az aktív gazdálkodó fogalma és olyan területek valamilyen módon a mezőgazdasági termelések köréből való kizárása, mint a golfpályák. Jean-Christophe hangsúlyozottan magánvéleményének hangot adva megjegyezte, személy szerint nincs meggyőződve arról, hogy valóban jó elképzelés a legkisebb gazdaságok támogatása, nem lenne-e sokkal jobb eredménye annak, ha elfogadnánk azt a tényt, hogy a szükség van a gazdaságok méretének növelésére (elsősorban a hegyvidéki kisgazdaságokra célozva)?

Somogyi Norbert, Párizs